

SAULIUS LILEIKIS

Lietuvos aukštoji jūreivystės mokykla, Lietuva
Lithuanian Maritime Academy, Lithuania

JŪRINĖS VALSTYBĖS MITOLOGIZAVIMAS: HODEGETINIS MATMUO

Mythologization of a Maritime State: A Hodegetical Dimension

SUMMARY

The article discusses the hodegetical dimension of the mythologization of a maritime state. The hagiographer refers to the waters in biblical protology. In the ancient Semitic cosmogony, the primordial ocean is of great significance. The mythological symbolism of the sea is creative. The sea is mythologized by giving it certain meanings and turning it into a significant symbol. The natural attraction towards the sea manifests itself as an archaic universality. At the mythological cosmogonic and psychoanalytic erotic level, man's affection for the sea encompasses a certain aspect of incest. The ideological mythologization of a maritime state is a hodegetical instrument. Creativity, self-respect, and respect for others inherent to the free spirit of the sea are rarely the subjects of discussions. The mythologization of the maritime state requires an etiological myth about a maritime city that unites the nation and its values. Lithuanian Maritime Academy cherishes maritime traditions that are hodegetically valuable. Noble and meaningful maritime memoirs make the intellectual mythologization of the maritime state possible.

SANTRAUKA

Straipsnyje aptariamas jūrinės valstybės mitologizavimas atsižvelgiant į hodegetinį jo matmenį. Biblinėje protologijoje hagiografas nurodo vandenį, nes senovės semitų kosmogonijoje figūruoja pirmapradis vandenyne. Mitologinis jūros simbolizmas – kūrybinis. Jūra mitologizuojama jai suteikiant aktualias prasmes, jūrą paverčiant reikšmingu simboliu. Prigimtinis potraukis jūrai reiškiasi kaip archainė universalija. Mitologinių kosmogoninių ir psichoanalitinių erotinių lygmeniu žmogaus palankume jūrai slypi tam tikras kraujomaišos momentas. Ideologinis jūrinės valstybės mitologizavimas yra hodegetinis instrumentas. Aptarimuose pernelyg mažai reiškiasi laisvai jūrinei dvasiai būdingas kūrybiškumas, pagarba sau ir kitam. Jūrinės valstybės mitologizavimui reikia jūrinio miesto etiologinio mito, vienijančio tautą ir unifikuojančio jos vertybinius siekius. Lietuvos aukštoji jūreivystės mokykla puoselėja hodegetiškai vertingas jūrinės tradicijas. Kilnūs, prasmingi jūriniai memuarai leidžia intelektualiai mitologizuoti jūrinę valstybę.

RAKTAŽODŽIAI: jūra, jūrinė valstybė, mitas, mitologizavimas, hodegetika.

KEY WORDS: sea, maritime state, myth, mythologization, hodegetics.

IVADAS

Keliant *jūrinės valstybės* koncepto dvasinės reikšmės klausimus, tikslinga plačiau propaguojamą jūrinės valstybės idėją svarstyti jos mitologizavimo požiūriu hodegetikos mokslo kontekste. Deramai ideologiškai mitologizuojant jūrinės valstybės sampratą, formuojasi aksiologiškai, ypač etiškai ir estetiškai, reikšminga jūrinės valstybės prasmė, kuri atitinkamai veikia jūrinės valstybės piliečių visuomenę bei jų sprendimus, įskaitant profesinius, kurie savaime yra vertybiniai. Paversta didingu mitu, jūrinė valstybė tautos sąmonėje tampa dvasiniu orientyru, vertingu gyvenimo būdu, su jūrine veikla susijusiu profesiniu siekiu bei galimybe ja didžiuotis, nes jūrų verslo ar karinio jūrų laivyno profesionalai atstovauja profesijoms, kurios, būdamos pragmatinės prigimties, tuo pačiu suvokiamos kaip kilnios, susijusios su jūrų profesionalo asmenybės savigarba, adekvačia saviverte ir socialiniu altruizmu, kuris aktualus jūrų lyderystei bei komandiniam darbui.

Aksiologiniu požiūriu jūrinę valstybę kuria, realizuoja, pozicionuoja ir repre-

zentuoja jūrų profesionalai, kurių konstruktyvią kokybiškos veiklos raišką lemia jų kiekvieno asmenybės antropologiškai pagrįstas vientisumas, kuris gali būti išsiugdomas savitu būdu puoselėjant didingą ir kilnią jūrų mitologinę kultūrą atspindinčius aukščiausius idealus, ritualus, juos transformuojant ir pritaikant šių laikų gyvenimo tikrovei. Atskleistas ir įsisa- monintas archetipinis jūrinės valstybės mitologinis kodas, ideologinis išaukštinimas bei sukilninimas, *pavyzdžiui, legendomis tapusių naujausių laikų jūrų pramonės figūrų, jūrinių herojų ir jų lemtingų žygių pagarbaus atminimo dėka* padeda susiformuoti kilnų jūrų profesionalo santykį su pačiu savimi, su bendradarbiais, bendražygiais ir su visa jūrine aplinka – gamtine, technologine, socialine. Vadovaujantis mitologiškai sukilintos jūrinės savivokos aukščiausiais idealais, profesinis gyvenimas antropologiniu ir personalistiniu požiūriu sudaro sąlygas formotis asmenybei harmonizuojant savo idėjinę, vertybinę, mentalinę, verbalinę bei praktinę veiklos raišką kaip darnią visumą.

JŪROS MITOLOGINIS SIMBOLIZMAS

Jūrinės valstybės mitologizavimo ištakas sudaro hodegetiškai reikšmingas jūros mitologinis simbolizmas. Ontologinį ir lemtingą statusą mitologinis simbolistinis jūros išaukštinimas įgijo vienoje iš jūriškiausių knygų pasaulinės literatūros klasikoje – Šventajame Rašte, kurio protologijoje ypatinga reikšmė teikiama jūrai. Bibliiniame pasaulio sutvėrimo pradžios aprašyme hagiografais nurodo van-

denis: „Pradžioje Dievas sukūrė dangų ir žemę. O žemė buvo padrika ir dyka, tamsa gaubė bedugnę, ir vėjas iš Dievo plazdeno viršum vandenų“ (Pr 1, 1–2). Pradžios knygos 2 eilutėje minima bedugnė senovės semitų kosmogonijoje laikyta pirmapradžiu vandenynu (Rubšys 1993: 4). Jūrinio mentaliteto hagiografų parašytame Šventajame Rašte gausiai aptinkama su jūra susijusių įvykių. Jūra

ryškiai figūruoja ir tarp eschatologijos simbolistinių vaizdinių paskutinėje Romos katalikų kanono knygoje, kurios pavadinimas – *Apraiškimas Jonui* arba *Apokalipsė*.

Jūros mitologinis simbolizmas iš esmės yra *kūrybinis*. Ontologiniu biblinės egzegezės požiūriu vieni vandenys egzistavo pačioje pasaulio kūrimo pradžioje, kiti buvo sukurti vėliau. Didieji kūrėjai, menininkai, kurie padeda Dievui toliau kurti pasaulį, pavyzdžiui, M. K. Čiurlionis, dėl savo kūrybinės prigimties kūrė prie jūros ar būdami jūros įkvėpti. Iškilūs mąstytojai, pavyzdžiui, F. Nietzsche, S. Freudas, V. Mykolaitis-Putinas produktyviai svarstė gilius ir sudėtingus klausimus vaikščiodami prie jūros. F. Nietzsche, ragindamas atrasti naujus pasaulius, kvietė: „Tad į laivus, jūs, filosofai!“ (Nietzsche 1995: 198). Kūryba, kūrybinės galios, kūrybiniai įgymiai vystomi orientuojantis į jūrų pasaulį ir sudaro prielaidas jūrinės valstybės užuomazgoms kurtis žmogaus sąmonėje, kurioje jūrinė valstybė ilgainiui gali tapti jo savastimi.

Apskritai nuo to laiko, kai žmogus pirmą kartą pažvelgė į jūrą, prasidėjo įspūdinga ir sudėtinga žmogaus ir vandens stichijos bendrystė, kuri reiškiasi įkvėpimu kurti laisvės dvasia. Asmenybės kūryba yra jos pačios ir valstybės kultūros pagrindas. Etimologiškai *cultura* aiškinama kaip tobulinimas, vystymas, garbinimas. Žmogaus ir jūros bendrystė pasižymi įvairiomis kultūromis – versline, karine, technologine, rekreacine, sportine, ekologine, medicinine, etine, estetinė, mitologine, religine, psichologine, edukacine. Jūra tapo visuminiu ir ypatingu žmonijos kultūros raidos

veiksniu. Būdama ne tik vanduo, bet iš-tisa materialine ir kultūrine sankloda (plg. Paulauskas 1999: 191), jūra žmonijos istorijoje vertinta ne vien ekonomiškai (plg. Landsbergis 2008: 145). Jūra tapo išpasakota, apdainuota, išgrotą, aprašyta, ištapyta, išgarbinta. Iš-tisa dailės ir literatūros kūrinių jūrinė tematika visuma – *marinistika*. Pati jūra yra kultūros nešėja, kelianti žavesį ir psichologiškai reikšmingais mitologiniais simboliais maitinanti žmogaus dvasią.

Jūra mitologizuojama simboliais – žmogui ir visuomenei reikšmingais, dažnai perkeltinę reikšmę turinčiais ženklais, kurie asmens santykiui su jūra ir pačiu savimi teikia ypatingą prasmę. Jūrą žmonės mitologizuoja jai suteikdami vertingas savitas prasmes, paversdami jūrą reikšmingu savo asmeninės, tautinės bei pilietinės būties simboliu. *Jūros mitas* bendriausia reikšme yra „tradicinis jūros ideologinis išaukštinimas visuomenėje, kurios nariai savarankiškai ir kolektyviai teikia jūrai savo požiūriu aktualias prasmes“ (Lileikis 2021: 12). Būdamas universalus, jūros mitologinis simbolizmas žmogų skatina susimąstyti, įsigilinti ir suprasti save, įprasminti savo būtį, realizuoti tiesiogiai ar netiesiogiai su jūra susijusią savo asmenybės raišką tautoje ir valstybėje.

Antropologiškai ir psichoanališkai grįstos hodegetikos požiūriu žmogaus prigimtis ir psichika yra taip sukonstruotos, kad žmogus dvasiniu lygmeniu labai natūraliai ir beveik nesąmoningai dalyvauja kuriant ir priimant jūros mitologinę simbolizmą. Prigimtinis potraukis jūrai reiškiasi kaip archainė universalija. Analitinės psichologijos pradininkas

C. G. Jungas *jūros* vaizdinį interpretavo remdamasis kolektyvinėje pasąmonėje glūdinčiu *motinos archetipu*. Mitologiniu kosmogoniniu bei psichoanalitiniu erotiniu lygmeniu žmogaus palankume jūrai slypi tam tikras kraujomaišos momentas, kai susijungiami su jūra kaip savo pirmąją gyvybės motina. Kadangi jūra

laikoma pirmąją gimtine, ji visada išlieka žmogaus tikslu (plg. Tenzer 2007: 210). Su jūra susijusių žmogaus *prigimties* klausimų ontologinis svarstymas multidisciplininiu požiūriu gali reikšmingai pasitarnauti kuriant adekvačias jūrinės valstybės mitologizavimo bei propagavimo prielaidas, gaires, strategijas.

JŪRINĖ VALSTYBĖ POLILOGO KULTŪROJE

Jūrinės valstybės mitologizavimas grindžiamas mitologijos paskirtimi – „išreikšti tiriamos visuomenės labai plačiai suprastą politinę ideologiją“ (Greimas 2005: 26). Hodegetiniu požiūriu mitologijos paskirtis – aksiologinė, susijusi su tautos ir valstybės istorija bei vertybiniais idealais, kurių tauta siekia ir kuriais remdamasi suvokia savo tautinę bei pilietinę tapatybę. Teigiama, kad „istorija sugeba veikti dabartį tada, kada ji mitologizuojama ir ideologizuojama, kada ji pateikiama, kaip deramų precedentų aibė“ (Beresnevičius 2002: 48). Ideologinis jūrinės valstybės mitologizavimas – tai hodegetinis instrumentas, skirtas padėti, remiantis vertybių internalizacijos psichologiniais mechanizmais, *antropologiniu, aksiologiniu, psichoanalitiniu, didaktiniu lygmeniu* įsisąmoninti ir realizuoti jūros, jūrinės valstybės, jūrinių profesijų didingą, kilnų, perspektyvų mitą. Mitologiją sudaro „visuma istorijų, kurias žmonija sau pasakoja, išsakydama tuo netiesioginiu būdu savo esminius rūpesčius, spręsdama visas kylančias filosofines problemas“ (Greimas 2005: 27). Svarstant jūrinės valstybės mitologizavimą, tikslinga kalbėti apie pačią valstybę kaip mitą.

Daugelis antropologų teigia, kad mitai, kaip ir religijos, sutelkia didesnes bendruomenes tam tikram kryptingam veiksmui – ir tai yra progreso dalykas. Arba buvo progresyvus reiškinys kuriuo nors istorijos laikotarpiu, nes stimuliuo intensyvesnę raidą – daug žmonių pradėjo panašiai tikėti, panašiai galvoti, elgtis pagal vieną ar kitą mitą. Ir tada jie kartu ėmė ir sudarė tokį darnų skruzdėlyną, kuris organizuotai juda savo namų ar savos valstybės kūrimo kryptimi (Landsbergis 2020).

Valstybės kaip mito idėją galima ekstrapoliuoti ir svarstyti jūrinės valstybės kontekste. Estetiniu valstybės mito požiūriu teigiama, kad Lietuva kaip mitas „galima tikėti arba ne. Bet kai tiki ką nors gražaus, atsiranda gražesnė vertybinė, prasminė projekcija“ (ten pat). Gali būti, kad estetinis mito pobūdis antropologiniu lygmeniu jį labiausiai daro patrauklų. Mito estetiškas hodegetiniu požiūriu drauge funkcionuoja kaip dvasios terapija.

Mitas turbūt apskritai yra reikalingas dalykas, ne tik Lietuvai. Bet tokie pažeistai struktūrai, pažeistai vienumai mitas ypač reikalingas. Savo buvimo ir to buvimo prasmės mitas. Turbūt visi mitai ir yra buvimo prasmė. Atsako į klausimą. Ir tas

beždžioniukas, kuriam pirmam kilo klausimas „Kas aš toks?“ – nuo jo ir prasidėjo žmogus. Kai Gilgamešas, seniausio žmonijos mito herojus, kuris pradėjo mąstyti apie savo gyvenimo laikinumą, išėjo ieškoti atsakymo. Jo kelionė ieškant atsakymo tęsiasi iki šiol (ten pat).

Galima pastebėti, kad pažeista struktūra dvasiniu požiūriu – tai socialinių santykių, sprendžiant įvairius valstybės klausimus, raiškos problematika. Tyrėjai hodegetiniu požiūriu kelia pasaulėžiūrinės, istorinės, politinės ir kitas problemas mitologizuojant jūrinę Lietuvos valstybę. Atrodytų, kad verta pakartotinai kelti tradicinį ontologinio pobūdžio klausimą: „Ar tikrai reikia diskutuoti, ar Lietuva yra jūrinė valstybė?“ Bolivijos daugiatautė valstybė, Mongolija, Šveicarijos Konfederacija – jūrinės valstybės, nors tiesioginio išėjimo į jūrą neturi, tačiau Lietuvoje, turinčioje beveik šimtą kilometrų jūros pakrantės, jūrinės valstybės buvimo problema nepaliamajam keliama. Susidaro įspūdis, kad tai veikiau – pasaulėžiūrinė, etinė ir psichologinė politinių sprendimų racionalumo bei polilogo kultūros problema. Teisiniu požiūriu Lietuvos Respublika atitinka jūrinės valstybės apibrėžimą.

Jūrinė valstybė, valstybė, kurios jurisdikcijai priklauso pajūrio ruožas, jūros akvatorija ir uostai. Kiekviena jūrinė valstybė turi tam tikrą jūrinį pajėgumą, kurį apibūdina jos ekonomikos priklausomybė nuo jūrų verslų ir jūrų prekybos, uostų infrastruktūros, hinterlando (teritorijos, esančios jūrinės valstybės ekonominės traukos zonoje) dydžio, tranzito plėtos, taip pat laivyno administravimo lygis, valstybės gebėjimas garantuoti piliečiams galimybę naudotis jūra, apginti šalies jū-

rinis interesus, palaikyti jurisdikcijos zonos režimą pagal tarptautinės jūrų teisės principus ir normas. Vienas svarbiausių jūrinio pajėgumo elementų – valstybės poreikius atitinkanti karinė galia jūroje. Šių laikų jūrinė valstybė prisideda prie tarptautinės bendruomenės pastangų garantuoti laivybos ir skrydžių virš jūros saugumą, žmogaus gyvybės gelbėjimą jūroje, reguliuoti jūrų išteklių naudojimą, saugoti nuo taršos (Baltuška 2006: 59).

Apskritai per mažai pastebima laisvai jūrinei dvasiai būdingo kūrybiškumo, jūrinės minties erdvumo, gilumo, pagarbos sau bei kitam raiškos, ypač kai kuriose pastarojo dešimtmečio į mokslą pretenduojančiose uostamiesčio konferencijose, kuriose dalyvauja ne tik mokslininkai, ir kuriose polilogo vargiai aptinkama, daugiau reiškiasi banalios išankstinės nuostatos, pasitaiko įžūlių tendencingų priekaištų, pašaipų. Tačiau mokslas, būdamas įsipareigojęs etinei kultūrai bei demokratijos vertybėms, reikalauja *polilogo, universalios* kritikos, kelti *įvairius* klausimus, dalintis *įžvalgomis*, pradedant nuo problemų kėlimo, pavyzdžiui, nuo *argumentuoto* jūrinės valstybės paneigimo, jei reikia, ar abejonių išsakymo vien tam, kad būtų galima ją teigti ieškant galimybių jūrinės valstybės sampratos plėtrai visuomenės, ypač naujų generacijų, sąmonėje. Mokslo konferencijų paskirtis – probleminti ir konceptualizuoti, atskleidus problematiką iškelti *įvairias*, kontroversiškas, paradoksalias idėjas, kad konferencijų dalyviai taptų intelektualiai praturtinti ir būtų įkvėpti veiklai, o ne vien eilinį kartą būtų patvirtinta jų išankstinė tiesa.

Jūrinės valstybės mitologizavimui natūraliai reikalingas tautą vienijantis bei jos vertybinius siekius unifikuojantis

jūrinio miesto etiologinis mitas. Klaipėdietis filosofas prof. Leonidas Donskis teigia, kad „sovietinis laikotarpis paverė Klaipėdą sovietmečiu gan tipišku industriniu technopolium – miestu be sakralinio centro, savojo etiologinio mito ir sakralinių reikšmių ansamblio“ (Donskis 1997: 37). Hodegetiniu, antropologiniu požiūriu etiologinis mitas ir įsisąmoninamos sakralinės jo reikšmės ugdo miestiečio, piliečio asmenybę, vidinę kultūrą, pagarbą sau ir kitam, teikia galimybę pripažinti dvasiškai praturtinančią išsąkomų pozicijų *įvairovę*.

Humanistiniu požiūriu miestas ir valstybė – tai pirmiausia žmonės. Minėtas filosofas XX a. pabaigoje paskelbė, kad Klaipėda nepatyrė „tikrosios miesto kaip laisvės ir įvairovės vietos sklaidos“ (ten pat: 38), neįgijo „giluminio miesto piliečių solidarumo“ (ten pat). Iškelta universalus požiūris idėja – „pasipriešinti viską uniformuojančiai, o neretai ir represyviai tradicijai“ (ten pat: 40). Būtų galima papildyti – bet kuriai šio pobūdžio tradicijai, įskaitant jūrinę. Žvelgdamas per miesto prizmę filosofas išreiškė viltį, kad „Klaipėda ilgainiui bus siejama ne vien su jūra, uostu, žuvėdromis, gražiu vokišku senamiesčiu ir „jugendo“ stiliaus pastatais, bet ir ambicingomis, ryžtingomis ir stipriomis intelektualinėmis bei kultūrinėmis šio miesto pajėgomis“ (ten pat: 41). Be savaiminės humanistinės vertės, aukštoji bendravimo etikos ir etiketo kultūra drauge pasižymi deontologiniu bei teleologiniu *pragmatizmu* jūrinės valstybės mitologizavimo svarstymuose. Apriorinė pagarba *įvairovei*, viena vertus, sukuria sąlygas dvasiškai praturtėti dalyvaujant turiningose ir

įdomiose mokslinėse diskusijose, kita vertus, jos tampa patrauklios ir ugdo motyvaciją solidariai dirbti realizuojant jūrinės valstybės idėją.

Šio straipsnio autoriui atstovaujant Lietuvos aukštajai jūreivystės mokyklai, hodegetiniu požiūriu svarbu pažymėti, kad jūrinės valstybės idėja mokykloje realizuojama rengiant kvalifikuotus jūrininkus, laivybos ir uosto veiklos analitikus, vadovaujantis Bolonijos Proceso direktyvomis ir Tarptautinės jūrų organizacijos konvencijomis. Jūrinės valstybės tradicinio mitologizavimo požiūriu mokykla kuria ir puoselėja hodegetiškai vertingas ritualo pobūdžio jūrinės tradicijas, pavyzdžiui, kasmet pirmo kurso studentai prie albatroso paminklo prisiekia jūrai; miesto švenčių proga būsiami jūrininkai simboliškai pakelia barkentinės „Meridianas“ bures; 2015 m. mokykla Klaipėdos miestui padovanojo undinėlės skulptūrą, kuri, pastatyta prie Dainės upės, tapo ypatingu jūrinio miesto reprezentantu; mokyklos absolventai kasmet prieš diplomų įteikimą ant žvejo skulptūros užriša jūrinį giuisą, kuris simbolizuoja, kad mieste padaugėjo kvalifikuotų jūrininkų bei uostininkų.

Mitas tradiciškai pasakoja apie žmones, kurie jų ainiams atrodo tarytum didvyriai (plg. Veličkienė 1996: 3). Lietuvos aukštojoje jūreivystės mokykloje reguliariai skelbiamos Lietuvos jūrininkų, jūrų herojų istorijos. Šie herojai tęsė Odisejo misiją – kelionę jūra, simbolizuojančią žmogaus gyvenimo kelionę. Kilnūs Lietuvos jūrininkai patys tapo odisejais, iš kurių daug ką vertingo gali pasimokyti būsiami jūrininkai – būsiami jūrų odisejai. Nominalistiniu požiūriu

šių laikų jūrų mitologija daug ką perėmė iš antikinės jūreivystės ir tradiciškai išlaikė iki šiol, pavyzdžiui, žodį *jūrininkas*. Jūrininkai dirba laivuose, tačiau, užuot vadinus juos *laivininkais*, priimta juos vadinti ne su laivu, bet su jūra susijusiu pavadinimu – *jūrininkai*, suteikiant jiems ir jų vykdomai profesinei misijai mitologiškai kilnesnę prasmę.

Intelektualinis jūrinės valstybės mitologizavimas būsimų jūrininkų sąmonėje gali vykti pasitelkiant jūrinius memuarus. Paprastai būdami patrauklūs, memuarai jauniems žmonėms leidžia jūrinį gyvenimą pažinti patyrusių jūrininkų požiūriu, kritiškai įvertinti jūrinin-

kų patirtį bei jų vertybinius sprendimus, atitinkamai save motyvuojant. Su memuarų personažais, iškiliais jūrų lyderiais bei jų herojiškomis savybėmis skaitytojai natūraliai tapatinasi. Aprašyta jūrininkų profesinė patirtis praturtina skaitytojo asmenybę. Jūriniai memuarai išreiškia patyrusių jūrininkų rūpesčius ir jų didaktinius motyvus – atskleisti, neįkyriai pamokyti apie, jų požiūriu, svarbiausius dalykus, kuriuos jiems norisi išsakyti būsimoms jūrininkų kartoms. Čia glūdi profesinės patirties perimamumo vertybinis dėmuo, besiskleidžiantis kuriant skirtingų jūrininkų generacijų santykio kultūrą.

IŠVADOS

Hagiografas bibliiniame pasaulio suvėrimo pradžios aprašyme nurodo vandenį, nes senovės semitų kosmogonijoje yra pirmapradis vandenynas. Jūros mitologinis simbolizmas – kūrybinis. Žmonės jūrą mitologizuoja jai suteikdami aktualias savitas prasmes, jūrą paversdami reikšmingu savo asmeninės, tautinės, pilietinės būties simboliu. Prigimtinis potraukis jūrai reiškiasi kaip archainė universalija. Ideologinis jūrinės valstybės mitologizavimas kaip hodegetinis instrumentas yra skirtas padėti, remiantis vertybių internalizacijos psichologiniais mechanizmais, įsisąmoninti ir realizuoti jūros, jūrinės valstybės, jūrinių profesijų didingą, perspektyvų mitą. Viešuose ap-

tarimuose pernelyg mažai reiškiasi laisvai jūrinei dvasiai būdingas kūrybiškumas, jūrinės minties erdvumas, pagarba sau ir kitam. Jūrinės valstybės mitologizavimui natūraliai reikalingas tautą vienijantis jūrinio miesto etiologinis mitas. Apriorinė pagarba įvairovei sukuria sąlygas dvasiškai praturtėti dalyvaujant turiningose mokslinėse diskusijose, kurios ugdo motyvaciją solidariai dirbti realizuojant jūrinės valstybės idėją. Lietuvos aukštoji jūreivystės mokykla puoselėja hodegetiškai vertingas jūrines tradicijas. Intelektualinis jūrinės valstybės mitologizavimas būsimų jūrininkų sąmonėje gali vykti pasitelkiant kilnius, hodegetiškai prasmingus jūrinius memuarus.

Literatūra

Baltuška Raimundas. 2006. Jūrinė valstybė. Račis A. (red.). *Visuotinė lietuvių enciklopedija* 9: 59.

Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas.

- Beresnevičius Gintaras. 2002. *Ant laiko ašmenų*. Vilnius: Aidai.
- Donskis Leonidas. 1997. *Tarp Karlailio ir Klaipėdos: visuomenės ir kultūros kritikos etiudai*. Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla.
- Greimas Algirdas Julius. 2005. *Lietuvių mitologijos studijos*. Nastopka K. (sud.). Vilnius: Baltos lankos.
- Landsbergis Vytautas. 2008. Europos tapatybės krizė moraliniu ir politiniu požiūriu, *Soter* 25(53): 145–156.
- Landsbergis Vytautas V. 2020. Kovo vienuoliktosios link (du pokalbiai su tėvu, prof. V. Landsbergiu), *Bernardinai.lt* 03 10. Prieiga per internetą: <https://www.bernardinai.lt/2020-03-10-kovo-vienuliktosios-link-du-pokalbiai-su-tevu-prof-v-landsbergiu> [žr. 2021 05 28]
- Lileikis Saulius. 2021. *Jūra mitų kultūroje. Jūrų mitologijos metmenys*. Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla.
- Nietzsche Friedrich. 1995. *Linksmasis mokslas*. Iš vokiečių k. vertė A. Tekorius. Vilnius: Pradai.
- Paulauskas Stasys. 1999. *Savivaldos dialektika. Teorija, metodologija, modeliai*. Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla.
- Rubšys Antanas. 1993. Pirmasis pasakojimas apie kūrimą, *Penkiaknygė. Pradžios knyga*: 4–7. Putnam: „Krikščionis gyvenime“.
- Tenzer Eva. 2007. *Einfach schweben. Wie das Meer den Menschen glücklich macht*. Hamburg: Marebuchverlag.
- Veličkienė Aleksandra. 1996. *Antikos mitologijos žinynas*. Kaunas: Šviesa.